

PRATARMĖ

Senosios Lietuvos literatūros 33-ojoje knygoje publikuojame modernėjimo procesų senojoje Lietuvos raštijoje tematikos straipsnius.

Šiai knygai pasirinkta paantraštė sutampa su Lietuvių literatūros ir tautosakos institute 2011 m. lapkričio 17 d. surengtos tarptautinės konferencijos „Literatūra ir Lietuvos modernėjimo procesai XV–XVIII a.“ pavadinimu. Ši konferencija – 9-ieji tradiciniai „Jurgio Lebedžio skaitymai“ – surengta siekiant aktyvinti senojoje Lietuvos literatūroje išryškėdavusių modernėjimo procesų tyrimus ir refleksiją, pakviesti tyrimų rezultatais pasidalyti ir užsienio kolegas. Iš Lenkijos į konferenciją pakviesti žinomi savo sričių mokslininkai prof. hab. dr. Dariuszas Chemperekas (Liublinas), dr. Magdalena Ślusarska (Varšuva), iš Vokietijos – dr. Kęstutis Daugirdas (Maincas) maloniai sutiko pristatyti savo tyrimus, telpančius šios plačios tematikos lauke.

Leidinį pradedančiame Dovilės KERŠIENĖS straipsnyje siekiama išžvelgti modernėjimo požymius XIV–XVI a. valdovo laiško žanre. Reformacijos reiškinių ir asmenybių kelio į Lietuvą temą, kuri gvildenama Kęstučio DAUGIRDO straipsnyje apie Petrą Goniondzietį, prasmingai papildė Dainoros POCIŪTĖS straipsnis, skirtas ankstyvajam šio LDK kultūros reiškinių laikotarpiui, rodantis tarptautinį jo mastą ir ryšius: „Antitrinitorizmo stabdymas Lietuvoje: Matas Flacijus ir pirmasis Vakarų Reformacijos lyderių perspėjimas Radvilui Juodajam“.

Dariuszo CHEMPEREKO straipsnis – apie dar vieno reformacijos atstovo, daugiausia susijusio su socinininkais, Juozapo Domanievskio

emblemy rinkinį (1623), kuris to laiko LDK kultūrinėje erdvėje turėjo tam tikrų naujumo bruožų, naujų (pvz., marinistinių) motyvų.

Živilė NEDZINSKAITĖ aiškiai epochinius Renesanso ir Baroko pokyčius iliustruoja remdamasi rankraštine tuometinių studijų medžiaga – LDK poetikos ir retorikos rankraščių antraščių analize ir pavyzdžiais.

Du straipsniai skirti Apšvietos epochos tendencijoms. Viktorija VAITKEVIČIŪTĖ, remdamasi svarbių epochos autorių kūryba, tiria, kaip XVIII a. antrojoje pusėje pradėjusios skliti Apšvietos idėjos paveikė laidotuvių pamokslo žanro tekstų stilistiką, svarbesniąsias temas, vertybes. Magdalena ŠLUSARSKA skvarbų kultūrologinį žvilgsnį nukreipia į svarbią Apšvietos procesų dalį – katalikiškąją Apšvietą – ir su susijusius pokyčius Vilniaus vyskupijos dvasininkų aplinkoje, kuriuos atspindi pasisakymai tikinčiųjų moralės, religinių papročių ir maldin-gumo praktikų klausimais.

Svarbi šio leidinio dalis – visuomenės labai laukiamo ir šiuo metu rengiamo Motiejaus Strijkovskio Kronikos lietuviškojo vertimo dalies publikacija, lydima ją parengusios Eglės PATIEJŪNIENĖS komentarų.

Leidinyje pateikiamos dvi aktualių mokslo publikacijų recenzijos. Kaip įprasta, anotuojamos kai kurios naujai pasirodžiusios knygos, o „Kronikos“ skyrelyje pristatomi senosios raštijos tyrėjų bendruomenei reikšmingi 2012 m. pirmosios pusės renginiai bei įvykiai.

33-ioji Senosios Lietuvos literatūros knyga yra dedikuojama vieno svarbiausių šių literatūrą tyrusių mokslininkų – šviesaus atminimo Marcelino Ročkos – 100 metų jubiliejui. Jam skiriama didelio Ročkos rankraštinio palikimo dalelės publikacija.

Mintautas Čiurinskas
Vilnius, 2012 m. rugsėjo 31 d.